

En Melanchthon-autograf

Af Jens Glebe-Møller

På Det Kongelige Bibliotek findes førsteudgaven af Melanchthons *Opera Omnia* i 2 bind, trykt i Basel i 1541. Den har tilhørt en Johannes Wedmann (»Ex bibliotheca Johannis Wedmanni Erph« er der skrevet foran i første bind), og den og især dens første bind, er blevet brugt flittigt. Der er understregninger og notitser – enten skrifthenvisninger eller blot stikord – i marginen, og sidetallene i denne udgave er konfereret med sidetallene i den senere Wittenberg-udgave (1562-64) af Melanchthons samlede skrifter. Johannes Wedmann (eller Wedemann) er ifølge Jöchers *Allgemeines Gelehrtenlexikon* født i Erfurt omkring 1530, blev magister i Wittenberg i 1555, senere professor i græsk i sin fødeby og derefter hofprædikant ved forskellige tyske fyrstehoffer. Han døde i Königsberg i 1587. Han efterlod sig ingen børn, så måske er værket blevet købt på en auktion over hans i samtiden berømte bibliotek. De to bind har Frederik III's kronede monogram på ryggen og er blandt de bøger, som han lod to franske bogbindere indbinde i 1660'erne. De hører altså til grundbestanden i Det Kongelige Bibliotek, som han grundlagde i årtiet forinden. Og så udmærker værket sig ved forrest i første bind at have en egenhændig dedikation på latin og græsk fra Philip Melanchthon. Dedikationen lyder:

Clariss & doctiss. viro
D.Georgio Curioni
Doctori Medicinae donat
Philippus Melanthon
Γνήσιος εἶμι φίλος καὶ τὸν φίλον ὡς φίλον οἶδα

(Til den meget berømte og lærde mand, hr. Georg Curio, dr.med., skænker Phillip Melanchthon (denne bog). Jeg er en ægte ven, og jeg kender vennen som ven).

Georg Curio (født med det gode borgerlige efternavn Kleinschmidt i 1498) var, som dedikationen siger, doktor i medicin. Det var han blevet i Italien, i Padua, i 1531. I 1537 kom han til Wittenberg, hvor han på kurfyrstens befaling blev sat til at undervise på universitetet i medicin og især i anatomi. Samtidig fungerede han som praktiserende læge og var læge for ingen ringere end kurfyrsten og Luther selv. Bugenhagen, Me-

lanchthon og Luther satte ham meget højt. Han opnåede også at blive valgt til universitetets rektor i 1539/40. Men kort derefter gik det galt. Dr. Curio kom i slagsmål med et par af byens borgere, og blev beskyldt for at have bedrevet hor. Åbenbart har han været noget af en »womanizer«. Og så måtte han naturligvis suspenderes. Men Luther, som han havde hjulpet under et svært sygdomsanfald i 1541, lod sig ikke påvirke af beretningerne om dr. Curios ryggesløse levned og gik i flere breve i forbøn for ham hos kurfyrsten (WA, Briefe nr. 3839 og 3847). Georg Curio, som i mellemtiden havde forladt Wittenberg, vendte tilbage og blev nu 3. medicinske professor, men med en årsgage på kun 80 gylden! I 1545 rejste han igen fra Wittenberg og virkede som professor i medicin i Rostock, så som stadslæge i Lüneburg og blev endelig livlæge for hertugen af Pommern. Her, i Stettin, stiftede han bekendtskab med Andreas Osiander og støttede ham i »den osiandristiske strid«, hvad der betød enden på hans karriere. Endnu engang kom han tilbage til Wittenberg efter Osianders død og fortsatte så kort efter til Leipzig, hvor han døde i 1556.¹ Denne mand var det altså, Melanchthon forærede et eksemplar af baselerudgaven af sine samlede værker til. Dedikationen er ikke dateret, men man kan jo tænke sig, at den er skrevet som et skulderklap til vennen netop på det tidspunkt, hvor rygterne om ham cirkulerede, og suspension og en efterfølgende afskedigelse stod lige for døren. I et videre perspektiv vidner den om Melanchthons (og Luthers) positive syn på lægegerningen: sygdom og død hører den faldne verden til, men medicinen er en af Guds gode gaver. Man kan så kun gætte på, at dr.med.Georg Curio inden afrejsen til Leipzig har måttet skille sig af med sine bøger, og at Johannes Wedemann har købt eller fået Melanchthons *Opera Omnia* af ham, hvorefter de – måske via et af de adelsbiblioteker, som Frederik III erhvervede – hundrede år senere er havnet i Det Kongelige Bibliotek.

Summary

The Royal Library in Copenhagen possesses a copy of the first edition of Melanchthons *Opera Omnia*, volume one of which contains a dedication from Melanchthon to his friend and Luther's doctor, Georg Curio. The possible occasion of the dedication as well as of the presence of the volume in the Royal Library is investigated.

1. Om Georg Curio, se Walter Friedensburg, *Geschichte der Universität Wittenberg*, Halle 1917, s. 212-14, med korrektioner i *Neue Deutsche Biographie*, bd. 12, Berlin 1980, s.5-6 (Alfred W. Hein).

Med tak for hjælp til Ivan Boserup og Karen Skovgaard-Petersen, Det Kongelige Biblioteks Center for Boghistorie, og til Walter Thüringer, Melanchthon-Forschungsstelle, Heidelberg.